

BC. ONDŘEJ HUDEČEK,

POVODNĚ V SOBĚSLAVI V LETECH 1729 AŽ 1740

Katedra sociální a kulturní ekologie FHS UK, Praha 2012, 76 s. + 4 obr. přílohy

Oponentský posudek diplomové práce

Bc. Ondřej Hudeček se ve své diplomové práci zaměřil na výzkum raně novověkých povodní v Soběslavi. Tento fenomén zkoumal pro období let 1729 až 1740. Inspiroval se přitom přístupy historické antropologie a environmentálních dějin, avšak určující se pro jeho práci stala mikrohistorická metoda. Hned úvodem je třeba předeslat, že volba tématu i jeho zpracování je v kontextu současné české historiografie poměrně netradiční – výzkum vztahu člověka a přírody prizmatem „mikrohistorie konfliktu“ (v tomto případě konfrontace člověka a živelních pohrom) se jako nosné téma dějepisného výzkumu teprve začíná prosazovat. Tím spíše je třeba ocenit, že si Ondřej Hudeček vybral právě tuto problematiku a právě tento způsob zpracování.

Posuzovaná práce je přehledně a logicky strukturována. Autor ji rozvrhl do čtyř základních oddílů (úvod, teoretická východiska a metodologie, vlastní téma práce – povodně v Soběslavi ve sledovaném období –, a konečně závěrečné cenné zamyšlení nad obecnějšími implikacemi dosažených poznatků). Některé z oddílů a pododdílů uvozují motta, vesměs přiléhavě a vtipně zvolená. I když práce ve svém celku nepůsobí výrazně disproporčně, přece jen poněkud překvapí velký prostor věnovaný teorii a metodologii na úkor samotné zkoumané problematiky. Ondřej Hudeček pokládal za potřebné zařadit do této části své práce podle mého názoru nadbytečnou rekapitulaci profilujících metodologických proudů v moderním dějepisectví od 19. století až po současnost; až následně se zaměřil na teoretické a metodologické otázky, které se přímo týkají jeho práce (environmentální dějiny, historická antropologie, mikrohistorie). Jakkoli lze tento postup vnímat jako obhajitelný, nejsem si jistá, zda by ho autor zvolil i tehdy, pokud by se hlouběji zamyslel nad řečnickou otázkou J. Revela, kterou sám cituje na s. 26: „Proč věci zjednodušovat, když je můžeme udělat složitější?“

Vlastní výzkum povodní v Soběslavi vychází z archivního bádání i z dobré znalosti relevantní literatury. Ocenění zaslouží už Hudečkovo vysvětlení osobně motivované volby právě tohoto tématu (dlouhodobý zájem o problematiku nakládání s vodou v minulosti a úzký vztah k jižním Čechám; inspirace úvodními pasážemi knihy *Zrození vagabunda* Hudečkova učitele Pavla Himla, který podobně sugestivně vysvětluje své zaujetí tématem lidí „na okraji“, se zde nezapře). Vytěžení archivních pramenů vztahujících se k soběslavským povodním je

promyšlené, systematické, a důsledně „mikrohistorické“ i ve smyslu soustředěného zaměření na úzký segment raně novověké reality – Ondřej Hudeček zkoumá dopad povodní na životy konkrétních lidí, především soběslavských mlynářů, a strategie, jimiž se postižení snažili zmírnit následky těchto pohrom; sice upozorňuje i na souběžný dramatický propad ekonomické situace města, avšak do bližších spekulací o příčinách tohoto stavu se nepouští. Za velmi vhodnou pokládám provázanost čistě lokálních pramenů s výpověďmi tak univerzálních dokumentů, jakým je Obnovené zřízení zemské, které věnuje samostatný článek řešení problematiky dřeva odplaveného při povodních. Nabízí se otázka, zda by podobným způsobem nemohly výsledný obraz raně novověkých povodní doplnit i další prameny, kupříkladu vrchnostenské instrukce (ty řeší poměrně obsáhle – i ve smyslu prevence – například ochranu před požáry), a napomoci tak vytvoření celistvějšího obrazu zkoumaného fenoménu. Preferované mikrohistorické perspektivě by rozšíření pramenného spektra jistě neublížilo.

Hudečkova interpretace pramenů vážících se k bezprostředním osudům lidí postižených povodněmi je nesporně přesvědčivá, zohledňující i strategie, které tyto osoby volily ve snaze dosáhnout úlev či pomoci ve své situaci. Zvláště zajímavý je i případ člověka, jehož dům byl zjevně postihován povodněmi opakovaně. Autorovi práce se zde podařilo – byť zatím jen tímto jediným příkladem – zpochybnit značně naivní argumentaci, zaznívající zejména po povodních roku 1997 na Moravě a roku 2002 v Čechách o prozíravosti „našich předků“, kteří údajně žili v souladu s přírodními živly a nikdy nestavěli svá obydlí v oblastech ohrožených vodou. Diplomová práce o zdánlivě odlehlém fenoménu raně novověkých povodní tak touto cestou získává i zajímavý aktuální přesah.

I přes dílčí připomínky, které jsem vznesla v předchozím textu, pokládám práci Ondřeje Hudečka za velmi kvalitní a přínosnou a volbou tématu i stylem zpracování svým způsobem i průkopnickou. Ráda ji doporučuji k obhajobě. Navrhuji ji ohodnotit osmnácti body z dvaceti možných a známkou výborně.

V Praze dne 15. června 2012

Doc. Mgr. Marie Šedivá Koldinská, Ph.D.
vedoucí Semináře raně novověkých dějin
Ústav českých dějin FF UK
nám. Jana Palacha 2
116 38 Praha 1 – Staré Město